

Nr 236.

Av herr Orgård m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare i statens tjänst.

Förslaget i Kungl. Maj:ts proposition nr 3 angående provisorisk förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare i statens verk m. fl. omfattar även lärare vid det statsunderstödda kommunala undervisningsväsendet, för vilka gäller ett med statliga civila befattningshavare gemensamt lönesystem. Lärarna vid de statsunderstödda folkhögskolorna äro däremot ej inneslutna i förslaget. Det kan med skäl ifrågasättas, varför dessa lärare skola placeras i en mera ogynnsam löneställning än andra lärarkategorier. Folkhögskolornas uppgift att meddela allmän och medborgerlig bildning åt vuxen svensk ungdom är ur allmän synpunkt så betydelsefull, att statsmakterna ha all anledning tillse, att lärarrekruteringen till dessa skolor ej försvåras genom en dylik undantagsställning.

Genom 1942 års lönereglering för denna lärarpersonal konstruerades lönerna för rektorer och ämneslärare med rörligt tillägg och kristillägg efter principerna för det civila avlöningsreglementet med utgångspunkt från 1935 års levnadskostnadsindex. Visserligen gällde att de då fastställda lönerna voro att betrakta som minimilöner, men icke vid någon folkhögskola har under kriget av huvudman lämnats någon kompensation utöver de stadgade grunderna för statsbidrag. Att staten i princip borde svara för hela dyrtidskompensationen fastslogs också av 1942 års riksdag med avvikelse från Kungl. Maj:ts förslag i denna del, vilket innebar att huvudmännen skulle bära hälften av kostnaderna för de rörliga tilläggen. Statsutskottet anförde härom: "Den omständigheten att det hädanefter skall uppställas såsom statsbidragsvillkor, att lärarna vid folkhögskolorna erhålla vederbörliga indextillägg, utgör enligt utskottets mening ett starkt skäl att tillse, att icke folkhögskolornas huvudmän över hövan belastas med utgifter för skolorna, något som i olika avseenden kunde inverka menligt på det vid dem bedrivna arbetet. Framhållas må ock, att det här är fråga om en utgift, som under alla förhållanden skall utgå, och att sålunda Kungl. Maj:ts förslag att staten skall bekosta endast en del av de rörliga förmånerna icke i stort sett innebär någon minskning i det allmännas utgifter för folkhögskolorna. Med hänsyn till nu anförda förhållanden har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att staten påtager sig hela kostnaden för till lärarna vid folkhögskolorna hädanefter utgående rörligt tillägg och kristillägg."

Dessa motiv synas böra beaktas även i nu föreliggande sammanhang. Att folkhögskolornas lärarpersonal år 1942 ej helt inordnades i det för den statliga lärarpersonalen gällande systemet sammanhängde bland annat med vissa organisatoriska spörsmål. I princip förordade emellertid skolöverstyrelsen en dylik inplacering och uttalade den förhoppningen, att den föreslagna löneregleringen ej skulle uppfattas som en definitiv lösning, som på obestämd tid undansköte tanken på en omläggning av löneförhållandena efter förebild av det för statens nyreglerade verk gällande lönesystemet. Även departementschefen gav uttryck åt en liknande tanke, då han uttalade, att det varit önskvärt med en närmare anpassning till för undervisningsväsendet i allmänhet gällande lönebestämmelser.

Sammanfattningsvis kan sålunda anföras: för lärarnas del tala rättvisesynpunkter starkt för att de bli likställda med övriga lärarkategorier i fråga om nu föreslagna löneförmåner. Behovet av väl kvalificerade lärarkrafter vid folkhögskolorna understryker önskvärdheten härav. Folkhögskolan erkännes allmänt som en för samhället viktig medborgarskola. Detta motiverar att statsmakterna beakta såväl rättvisekravet som kvalitetsbehovet. Möjligheten härtill synes ej vara utesluten av principiella skäl.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen med anvisande av härtill behövliga medel måtte besluta, att det i Kungl. Maj:ts proposition nr 3 föreslagna tillfälliga lönetillägget under budgetåret 1945/46 och det provisoriska lönetillägget under budgetåret 1946/47 måtte tillerkännas även följande personal vid de statsunderstödda folkhögskolorna: rektorer, fast anställda ämneslärare, e. o. och vik. ämneslärare samt övningslärare med full tjänstgöring vid folkhögskolas huvudkurs.

Stockholm den 23 januari 1946.

P. L. Orgård.

Wald. Svensson.

O. Malmborg,
Skövde.

Ivar Johansson
i Mysinge.

Rudolf Boman
i Kieryd.

E. Pettersson,
Ersbacken.

Sam. B. Norup.

Erik Severin.

Alarik Hagård.

Hildur Alvé.